

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Poslovni sekretar
Modul: Spletno poslovanje

**VARNOST V SPLETNIH SOCIALNIH
OMREŽJIH
(PRIMER FACEBOOK)**

Mentor: mag. Robert Rauch
Lektorica: Bojana Samarin, prof. slov.

Kandidatka: Mojca Jelševar

Kranj, 2011

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju, mag. Robert Rauchu za pomoč in svetovanje pri izdelavi diplomske naloge. Hkrati pa se zahvaljujem vsem tistim, ki so pripomogli k temu, da je to delo nastalo.

IZJAVA

»Študentka Mojca Jelševar izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom mag. Roberta Raucha.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Dandanes živimo v dobi virtualnega sveta. Vse več raziskujemo po internetu ter navezujemo stike preko t.i. socialnih omrežij. Posamezniki se ne zavedajo vseh nevarnosti na tem področju oz. so premalo seznanjeni z možnimi negativnimi posledicami. V diplomski nalogi bomo kot problem izpostavili varnost v spletnih socialnih omrežjih z vidika zasebnosti. Posamezniki so preveč naivni in se ne zavedajo vseh posledic, še posebej to velja za mlajšo populacijo, predvsem dekleta. Nekatera dekleta se preveč izpostavljajo na socialnih omrežjih. Vse več je lažnih profilov. Nikoli ne veš, kdo se dejansko skriva za uporabniškim imenom, če te osebe ne poznaš. Cilj diplomske naloge je ozaveščanje ljudi, da naj bodo bolj previdni pri objavi svojih zasebnih podatkov v spletnih socialnih omrežjih oz. naj to počnejo na »varen« način.

KLJUČNE BESEDE

- socialna omrežja
- posledice
- varnost

ABSTRACT

Today we live in an age of virtual world. We explore more and more on the Internet and establish contacts across social networks. Individuals are not aware of any hazards in the field respectively. They are not sufficiently aware of the potential negative consequences. In thesis we highlighted as a problem security in online social networks in terms of privacy. People are too naive and unaware of the consequences, especially the younger population, particularly girls. Some girls are too exposed on the social networks. They are also fake profiles, you never know who is really behind the username, if you do not know this person. The aim of this thesis is raising people to be more careful in the publication of their private information in online social networks, or. to do this in "safe" way.

KEYWORDS

- social networks
- consequences
- safety

KAZALO

1	Uvod	1
1.1	Predstavitev problema.....	1
1.2	Namen, cilji in osnovne trditve.....	1
1.3	Predpostavke in omejitve	1
1.4	Metode dela	1
2	Spletna socialna omrežja	2
2.1	Definicija socialnih omrežij	2
2.2	Zgodovina socialnih omrežij	3
2.3	Značilnosti spletnih socialnih omrežij.....	3
2.4	Uporabnost socialnih omrežij	4
3	Spletno socialno omrežje Facebook.....	5
3.1	Splošno o Facebook-u	5
3.2	Zgodovina Facebook-a.....	5
3.3	Opis Facebook-a.....	6
3.4	Razširjenost Facebook-a.....	9
3.5	Facebook v medijih	9
4	Varnost v spletnih socialnih omrežjih.....	11
4.1	Zaščita podatkov v spletnih socialnih omrežjih	11
4.2	Zaščita podatkov v spletnem socialnem omrežju Facebook	12
4.3	Nevarnosti spletnega socialnega omrežja Facebook.....	13
4.4	Empirični del	18
4.4.1	Namen	18
4.4.2	Raziskovalna vprašanja	18
4.4.3	Raziskovalne hipoteze	18
4.4.4	Spremenljivke	19
4.5	Metodologija.....	19
4.5.1	Raziskovalne metode.....	19
4.5.2	Raziskovalni vzorec	19
4.6	Rezultati in analiza	21
5	Zaključki	28

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

Diplomska naloga bo govorila predvsem o varnosti oz. nevarnosti uporabe socialnih omrežij. Osredotočili se bomo predvsem na spletno socialno omrežje Facebook, ki je socialno omrežje z največjim številom uporabnikov, zato bo tudi naša raziskava temeljila na tem primeru. Internet se je v zadnjih letih zelo razvil. Uporabljajo ga praktično vsi. Sploh med mladostniki je to zelo razširjen medij. Uporabljajo ga za poslušanje glasbe, igranje iger, gledanje filmov, predvsem pa za klepetanje. Tukaj se pojavi problem. Mladi se ne zavedajo vseh nevarnosti, ki lahko prežijo na internetu oz. t.i. socialnih omrežjih. Zaradi svoje radovednosti in neizkušenosti se lahko dokaj hitro znajdejo v neprijetni situaciji.

1.2 NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE

Namen naloge je analizirati uporabo Facebooka. Predvsem to, ali so mladi dovolj ozaveščeni o varni uporabi socialnih omrežij. Na začetku bomo pojasnili osnovne pojme socialnih omrežij, nato pa se bomo osredotočili na spletno socialno omrežje Facebook. Poglobili se bomo predvsem v varnost in zasebnost v spletnih socialnih omrežjih.

Glavni cilj diplomske naloge je, da izvemo, kako mladi gledajo na Facebook.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Temeljne predpostavke so:

- dostopnost in pogostost uporabe socialnih omrežij
- nevarnosti socialnih omrežij

1.4 METODE DELA

Za teoretični del bomo uporabili podatke predhodnih raziskav, strokovno literaturo, članke iz revij in spletno gradivo. Poleg nekaj splošnih podatkov o socialnih omrežjih se bomo v nalogi osredotočili na spletno socialno omrežje Facebook in njegovo varnost.

Pri praktičnem delu bomo uporabili kvalitativno metodo raziskovanja.

2 SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA

2.1 DEFINICIJA SOCIALNIH OMREŽIJ

Spletna socialna omrežja so aplikacije, spletne storitve, platforme ali strani, ki gradijo in odražajo socialne mreže ali socialne odnose med ljudmi, ki imajo npr. skupne interese in/ali aktivnosti. Te spletne aplikacije posameznikom omogočajo:

- ustvarjanje javnega ali delno javnega profila znotraj omejenega sistema,
- artikuliranje seznama uporabnikov, s katerim so povezani, in
- prikazovanje in pretok njihovih seznamov povezav in povezav drugih znotraj sistema. (http://sl.wikipedia.org/wiki/Spletno_socialno_omre%C5%BEje, dostopno 20. 7. 2011)

Spletna socialna omrežja se vse bolj širijo, lahko bi rekli, da določajo nov način komuniciranja. Današnji mladini je komuniciranje prek socialnih omrežij nekaj vsakdanjega. Socialna omrežja so čudovit način ohranjanja odnosov z ljudmi, ki jih poznamo in jih že dolgo časa nismo videli. Zelo hitro lahko stopimo v stik z neko osebo, če je to interes obeh. Uporabniki lahko preko spletnih socialnih omrežij delijo svoje ideje, interese, dogodke, aktivnosti znotraj svojih individualnih omrežij. Bistvo socialnega omrežja je, da nudi posamezniku možnost ohranjanja stika z ljudmi. Posameznik lahko s pomočjo socialnega omrežja poišče stare sošolce, prijatelje ali pa gradi nova poznanstva.

Preko spleta lahko namreč komuniciramo z določenimi posamezniki, lahko pa smo del širšega spletnega socialnega omrežja ali javnih skupinskih debat. Lahko komuniciramo samo tekstovno, lahko pa tudi z avdio-video načinom. Lahko objavljamo svoje fotografije, vsebine in spletne povezave do strani, glasbe, filmov in drugega, kar nas zanima, in s tem sebe predstavimo drugim (Oblak in Petrič, 2005, str. 55).

Najlažji način razumevanja socialne mreže je, če jo primerjamo s srednjo šolo. Ponavadi, ko se preselimo, ne poznamo nikogar. Pridemo v novo srednjo šolo, obiskujemo pouk, športne aktivnosti in spoznavamo nove ljudi. Povezovati se začnemo ponavadi s tistimi, s katerimi imamo skupne interese. Torej pridružimo se neki skupini, spoznavamo nove ljudi in gradimo svojo listo prijateljev s podobnimi interesi (<http://webtrends.about.com/od/socialnetworking/a/social-network.htm>, dostopno dne 25. 7. 2011).

2.2 ZGODOVINA SOCIALNIH OMREŽIJ

Prvo socialno omrežje je bilo *SixDegress.com*, ustvarili so ga leta 1997. Uporabnikom je omogočalo, da ustvarijo svoj profil in seznam prijateljev ter se povežejo z drugimi. Spletno omrežje *SixDegress.com* je pritegnilo milijone uporabnikov, vendar je kljub temu propadlo leta 2000, saj ljudje niso pokazali interesa do navezovanja stikov preko socialnih omrežij, predvsem pa niso hoteli spoznavati neznancev. Od leta 1997 do 2001 je vse več komunikacijskih orodij začelo podpirati različne kombinacije profilov. Uporabnikom so omogočali, da ustvarijo osebne, poslovne profile, ne da potrdijo prijatelja. Nov val povezovanja se je nadaljeval leta 2001, in sicer s spletnim socialnim omrežjem *Ryze.com*, ki je ljudem pomagal širiti njihovo poslovno mrežo. Ljudje so verjeli, da bodo lahko podpirali drug drugega, ne da bi bili konkurenčni. Nikoli niso pridobili velike mase popularnosti. *Friendster* je leta 2002 družbeno dopolnil *Ryze*. Oblikovali so ga kot konkurenčno stran *Match.com*. *Friendster* je bil oblikovan tako, da so se lahko spoznavali med seboj prijatelji prijateljev. Priljubljenost *Friendster-ja* je hitro poskočila, vendar so naleteli na tehnične in socialne težave. Posamezniki so začeli dodajati neznance. Zanimivo jim je bilo, kako lahko širijo svoj seznam prijateljev. Vse več se je začelo pojavljati lažnih profilov. Zaradi socialnih in tehničnih težav oziroma zloma zaupanja med uporabniki in spletno stranjo je njegova popularnost zbledela. Še danes obstoječa socialna omrežja so *Friendster*, *MySpace*, *Facebook*, *Windows Live Spaces*, *Twitter*, *You Tube*, *Habbo*, *Netlog*, *Clasmates.com* in še veliko drugih. Najbolj priljubljeno in z največjim številom uporabnikov je socialno omrežje Facebook, takoj za njim je Myspace (<http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>, dostopno 21. 7. 2011).

2.3 ZNAČILNOSTI SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ

Za spletna socialna omrežja so značilne konvencionalne funkcije¹. Uporabniki najpogosteje ustvarijo svoj profil. Profil vsebuje različne informacije o njih, kot so ime, priimek, datum rojstva, zakonski stan, interesi, glasba, filmi in še mnogo drugih. Na svoj profil lahko naložijo svoje slike, glasbo, ustvarijo albume s fotografijami, objavijo svoj blog. Na nekaterih socialnih omrežjih si uporabnik lahko sam oblikuje svoj profil, tako da zamenja barvo ozadja, posamezni položaj orodij. Profil je lahko zaseben ali javen. Socialna omrežja imajo ponavadi za varstvo uporabnikove zasebnosti različne ukaze, s katerimi lahko omejimo dostopnost in vidnost profila oz. kdo nas lahko kontaktira ali doda na svoj seznam prijateljev. Bistvo socialnih omrežij je povezovanje ljudi, torej ima vsak svoje prijatelje na svojem profilu. Prijateljem lahko pišemo komentarje, pošiljamo zasebna sporočila, objavimo novo sliko ali obratno. Na socialnih omrežjih najdemo tudi različne skupine. Namen skupin je, da

¹ Konvencionalen – običajen, navaden, pogodben, dogovorjen.

se ljudje s podobnimi interesi najdejo. Glavni namen skupin je ustvariti interakcijo med uporabniki v obliki razprav. Ena izmed značilnosti nekaterih socialnih omrežij je, da lahko ustvarimo svoj blog (http://sl.wikipedia.org/wiki/Spletno_socialno_omre%C5%BEje, dostopno 21. 7. 2011).

2.4 UPORABNOST SOCIALNIH OMREŽIJ

Cilj socialnih omrežij je komuniciranje z ljudmi. So učinkovito orodje za poslovna področja in osebna področja, izobraževanje, zdravstva ter področja vlade.

Prednosti socialnih omrežij:

1. Spletna socialna omrežja omogočajo lažje, hitro ter cenejše komuniciranje med posamezniki in skupinami.
2. Omogočajo nam, da lahko ohranjamo stike z znanci, prijatelji
3. Pomagajo zaprtim ljudem pri komunikaciji, saj imajo le-ti večje težave pri sklepanju in ohranjanju odnosov.
4. So enostavna za uporabo ter vsebujejo različne funkcije.
5. Ponujajo tudi pomoč v stiski. To je koristno predvsem za mladostnike, ki iz oči v oči težko komunicirajo (Pangerl, 2011, str. 19)

3 SPLETNO SOCIALNO OMREŽJE FACEBOOK

3.1 SPLOŠNO O FACEBOOK-U

Facebook je spletno socialno omrežje, ki je zelo priljubljeno med mladimi. Sprva se je imenoval »thefacebook«. Facebook omogoča uporabnikom, da se povežejo na eno ali več omrežij in tako lahko komunicirajo s posamezniki iz istega omrežja. Facebook je ustanovil Mark Zuckerberg. Spletno mesto je izdelal, ko je bil študent na univerzi Harvard. Dostop do Facebook-a so imeli na začetku le študentje harvardske univerze. Kasneje se je Mark Zuckerberg povezal z D. Moskovitzem in C. Hughessom. Sčasoma so na spletno mesto lahko dostopali tudi študentje drugih univerz, dijaki. Spletno mesto je zelo priljubljeno. Po celem svetu je več kot 500 milijonov aktivnih uporabnikov (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook>, dostopno 25. 7. 2011).

3.2 ZGODOVINA FACEBOOKA

Kot smo že omenili, so imeli najprej dostop do spletnega mesta samo člani harvardske univerze, sčasoma pa tudi študentje in dijaki drugih univerz.

M. Zuckerberg je 2. septembra omogočil dostop do spletnega mesta srednjim šolam. Brez povabila se dijaki niso morali včlaniti. Facebook se je začel zelo hitro širiti ter se je s tem tudi povečala vrednost spletnega mesta. Zuckerberg je uredil še več povezav med srednjimi šolami po vsem svetu. Kmalu je bilo včlanjenih več kot 2.000 univerz ter več kot 25.000 srednjih šol.

Posameznik za vpis v spletno mesto potrebuje le veljaven e-poštni naslov in mora biti starejši od 13 let. Avgusta 2006 je Facebook predstavil »Facebook Notes« – gre za vrsto bloga² z vstavljanjem slik in ostalimi možnostmi, s tem je bilo dovoljeno uvažati tudi bloge iz *Xanga*, *LiveJournal*, *Bloggerja* ter ostalih blogerskih servisov. S to novo možnostjo je tudi postalo mogoče, da bralci komentirajo napisane stvari drugih uporabnikov. Septembra 2006 je postal Facebook odprt za vse uporabnike interneta, dva tedna kasneje pa je tudi omogočil registracijo vsakega posameznika z veljavnim elektronskim naslovom. (<http://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook>, dostopno 25. 7. 2011).

V letu 2007 je Facebook dodal brezplačno oglaševanje na svojo stran. Začeli so uvajati nove aplikacije, kot so darila, dogodki, video. V bitki za delež so se potegovala podjetja *Yahoo*, *Google* in *Microsoft*. Zuckerberg je imel po prodaji v lasti

² *Blog- spletni dnevnik oz. dnevnik; to je spletna stran, ki periodično prikazuje besedila, slike in druge elemente, ki jih njihovi avtorji sproti dodajajo.*

le dvajsetodstotni delež. Facebook je zaradi svoje konkurenčnosti dobil kar nekaj obtožb, vendar so jih opustili.

3.3 OPIS FACEBOOKA

Za vpis v Facebook je potrebna registracija, ki je brezplačna. Ob vpisu navedemo ime in priimek, spol, rojstni datum, geslo ter veljaven elektronski naslov, kamor dobimo potrditev, da lahko aktiviramo svoj uporabniški račun. Spletno mesto je na voljo skoraj v vseh jezikih.

Uporabniki Facebooka lahko sami izbirajo, v katero omrežje se bodo vključili. Preko teh omrežij se med seboj povežejo člani istega omrežja. Uporabnik lahko dodaja prijatelje in šele tako vidijo njegov profil. Profil je lahko viden vsem ali samo prijateljem.

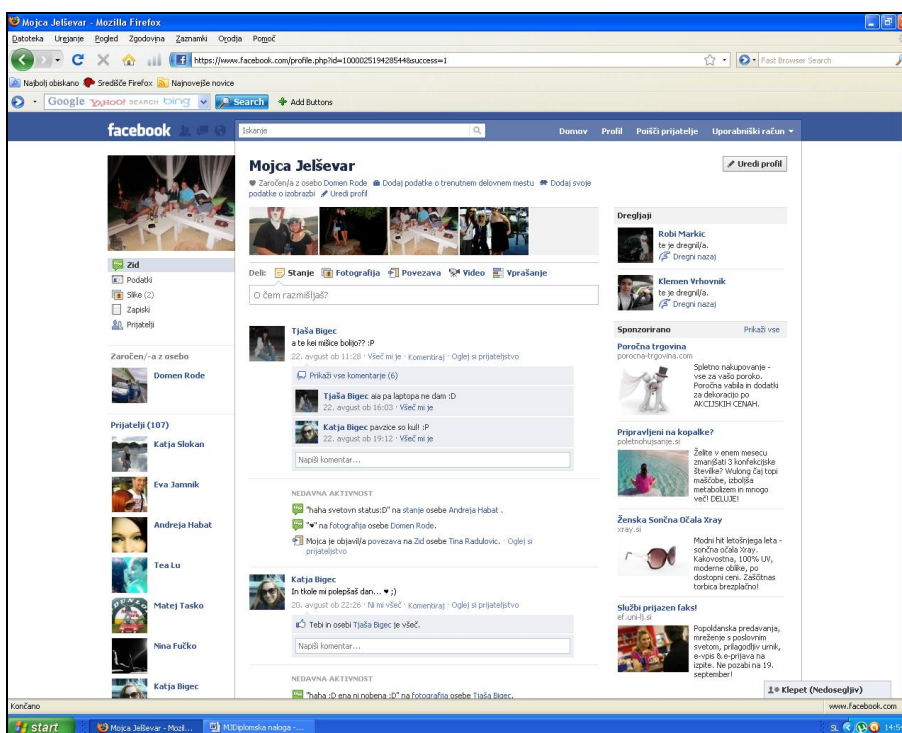
Facebook stran je sestavljena iz različnih elementov. Na vrhu Facebook strani si od leve proti desni sledijo:

- Domov Na strani Domov imamo možnost spremljanja najnovejših, vročih novic svojih prijateljev. Lahko tudi komentiramo objave prijateljev ali kliknemo na funkcijo » Všeč mi je«. Na strani Domov se nam prikazujejo vse objave naših prijateljev. Če ne želimo prebirati objav od določenega prijatelja, imamo opcijo, da skrijemo določeno objavo ali celo vse objave. To storimo tako, da na strani Domov desno od imena in priimka prijatelja kliknemo križec in se nam pojavijo različne možnosti. Uporabniki lahko sami kontrolirajo, katere informacije bodo delili s prijatelji.
- Prošnje za prijateljstvo (ta ikona nam sporoči, če si kdo želi prijateljovati z nami na Facebooku)
- Sporočila (tukaj lahko prejemamo ter pošiljamo zasebna sporočila, podobno kot pri elektronskih sporočilih)
- Obvestila (obveščajo nas, če kdo komentira našo objavo, sliko, komentar, ali pa celo objavo na drugem statusu, pa jo nekdo komentira za nami, povabila na dogodka, potrditve prošnje za prijateljstvo ... ipd.)
- Iskanje (s pomočjo te opravilne vrstice poiščemo nove prijatelje, skupine, dejavnosti ... skratka stvari, ki so nam všeč)
- Domov
- Profil
- Poišči prijatelje (z uporabo spodnjih možnosti na levi strani lahko poiščemo prijatelje, ki jih poznamo iz šole, službe, domačega kraja ipd.)
- Uporabniški račun (ima več funkcij: urejanje prijateljev, nastavitve računa, nastavitve zasebnosti, središče za pomoč ter odjava)
- Na levi strani Domov pa si sledijo elementi od zgoraj navzdol

- Prikazna slika (vsak uporabnik lahko kadarkoli zamenja ali odstrani svojo prikazano sliko)
- Novice
- Sporočila
- Dogodki
- Prijatelji
- Ustvari skupino
- Slike
- Aplikacije
- Igre, vprašanja, skupine, zapiski, povezave

Na desni strani Domov pa si elementi sledijo od zgoraj navzdol:

- Prihajajoči dogodki, osebe, ki jih morda poznaš, ustvari oglas, oglasi, dregljaji, klepet.

Slika 1: Profil uporabnika Facebook (2011)

Profil vsakega posameznika je javni obraz Facebooka. Sestavljen je iz naslednjih elementov:

- Zid

- Podatki (naši osebni podatki: kraj bivanja, spol, domači kraj, datum rojstva, interesi, politična opredelitev, jeziki, izobrazba ipd.)
- Slike (naše fotografije, ki so jih dodali na profil)
- Zapiski (tukaj lahko objavimo samo svoje zapiske, podobno kot dnevnik)
- Prijatelji
- Stanje
- Fotografija
- Povezave
- Video
- Vprašanja
- Dogodki prijateljev (dogodki, ki se bodo odvijali v prihodnosti)
- Ustvari oglas, oglasi
- Klepet (je eden izmed načinov komuniciranja na Facebooku, ko je uporabnik aktiven, se krog obarva zeleno)

Fotografije in video vsebine so priljubljena aplikacija, predstavljajo osebnost posameznika. Aplikacija je na voljo že od leta 2005. Uporabnik lahko objavlja foto albume in video posnetke. Albumi lahko obsegajo največ 60 slik, video posnetki pa so lahko max. veliki 100 MB. Albumi in video posnetki so lahko vidni vsem, ali pa samo prijateljem. Vsakega prijatelja na fotografiji lahko tudi označimo. Če uporabnik ne želi imeti te fotografije na svojem profilu, označbo odstrani. Fotografije in video posnetki, ki jih objavljamo, morajo biti v skladu s pravicami.

Dogodek je aplikacija, ki nam omogoča organizirati dogodek, ali pa nas kdo povabi na določen dogodek. Na strani dogodka vidimo informacije o času, kraju, udeležencih, pa seveda kasneje tudi komentarje, kako se je določen dogodek odvijal. Dogodek je lahko viden vsem ali pa izberemo samo določene osebe. Povabljeni na določen dogodek lahko izberejo tri možnosti: se bom udeležil, mogoče se bom udeležil, ne bom se udeležil.

Sporočila na Facebooku so narejena podobno kot e-poštni odjemalci. Vidimo naslov sporočila in pošiljatelja sporočila. Urejena so po kronološkem vrstnem redu, tako jih laže najdemo. Sporočila lahko prejemamo, pošiljamo, dodajamo priponko, zbrisemo, arhiviramo itn.

Ikona obvestila se obarva rdeče, takoj ko nam kdo kaj komentira, povabi na dogodek, sprejme našo prošnjo za prijateljstvo. Ikona obvestila seznanja uporabnika, kdo mu je poslal obvestilo in ob kateri uri.

Skupine se uporabljajo za zabavo, oglaševanje, promocijo. Vsak posameznik se lahko včlani v novo ali obstoječo skupino. Skupine so lahko skrite ali javne. Skrita

skupina je na voljo le določenim povabljenim uporabnikom, ki morajo sprejeti povabilo v skupino. Več kot polovica skupin je zabavnega značaja. V skupine se ponavadi povezujejo ljudje s podobnimi interesi. V skupinah si ponavadi člani izmenjujejo informacije, slike, komentarje. Prednost skupine je, da uporabniki komunicirajo znotraj nje. Vsak lahko ustvari skupino.

Aplikacije so ustvarili predvsem zato, da si uporabniki krajšajo čas. Aplikacij je ogromno. Ena izmed najbolj priljubljenih je bila igra *FarmVille*. Aplikacija *FarmVille* je zasvojila mnogo ljudi po svetu. Nekateri so se tako vživeli v igro, kot da virtualne pridelke, hiše, živino kupujejo s pravim denarjem.

Oglaševanje je v uporabi že od leta 2007. Facebook predstavlja podjetjem priložnost, da dosežejo svoj cilj v smislu trženja. Oglaševanje je brezplačno in poteka tako, da si uporabniki ustvarijo profile. Oglaševanje je sistem, preko katerega imajo podjetja dostop do točno določenega profila uporabnikov. Vse informacije o produktih se širijo preko skupin uporabnikov. Prijatelji lahko delijo svoje mnenje, priporočila, kritike v zvezi z določenimi produkti.

3.4 RAZŠIRJENOST FACEBOOKA

Facebook je socialno omrežje z več kot 500 milijoni uporabnikov. Dnevno ga uporablja več kot 250 milijonov ljudi. Povprečen uporabnik Facebooka ima približno 130 prijateljev. Raziskave so pokazale, da 48 odstotkov ljudi med 18. in 35. letom preverijo svoj Facebook račun takoj, ko se zbudijo, 28 odstotkov pa je takšnih, ki svoj račun preverijo, še preden vstanejo iz postelje, saj preko mobilnih telefonov dostopa več kot 200 milijonov ljudi. Lahko predpostavljamo, da so ljudje vse bolj zasvojeni z uporabo Facebooka, saj vsi ljudje skupno preživijo na Facebooku 700 milijard minut ter 57 odstotkov uporabnikov ne komunicira več s svojimi prijatelji neposredno. Vse več je uporabnikov, starejših od 35. leta. V povprečnih 20 minutah uporabniki med seboj delijo milijon povezav, pošljejo 3 milijone sporočil ter 2 milijona prošenj za prijateljstvo. V prazničnem času (od petka do nedelje) so uporabniki naložili okoli 750 milijonov fotografij (http://moskismet.com/clanek/rubrika/visoki_obrati/fantasticna-facebook-statistike.html, dostopno 1. 8. 2011).

3.5 FACEBOOK V MEDIJIH

Facebook je ljudi navadil, da objavljajo vse, kar jim roji po glavi. Veliko posameznikov se spozabi in si zaradi objavljenih vsebin uničijo kariero, življenje. Ljudje izgubljajo službe zaradi neslanih šal v svojem statusu. Facebook je pripeljal posameznike do te meje, da pišejo čisto vse. Neka profesorica je v svoj Facebook napisala, kako bi najela nekoga, da bi ubil njene študente. Sicer je šlo le za

sarkazem, vendar je kljub temu izgubila službo. Policist je delil podrobnosti o sodelovanju s FBI-jem, vpisoval je ure in datume, ko je delal pod krinko. Ko je ugotovil to njegov nadrejeni, ga je nemudoma odpustil. Ameriškemu bolničarju je prišlo na misel, da bi delil s svojimi Facebook prijatelji sliko umorjenca, ki so ga zadavili z žico, hitro se je lahko poslovil od svoje kariere. Posamezniki se na Facebooku pritožujejo glede delovnih razmer, čistoče, dolgčasa, odpirajo debate o zasebnih zadevah posameznikov. (http://www.medves.si/me/no_to_facebook.htm, dostopno 5. 9. 2011)

Microsoft je v raziskavi ugotovil, da kar 75 odstotkov ljudi, odgovornih za zaposlovanje, že pred prvim intervjujem podrobno pregleda » spletno zgodovino« kandidata. Podatke poiščejo s pomočjo spletnih brskalnikov, socialnih mrež, forumov, blogov ter osebnih strani. 70 odstotkov delodajalcev je že kdaj zavrnilo kandidata samo zato, ker mu niso bile všeč njegove spletne aktivnosti. (http://cekin.si/clanek/kariera_in_izobrazevanje/vas-facebook-cez-10-let-vi-ste-pozabili-internet-nikoli.html, dostopno 3. 8. 2011)

Zaradi Facebooka se je zgodilo kar nekaj tragedij ter katastrof. Mož je ubil svojo ženo, ko je videl na Facebooku spremenjen status iz poročena v samski. 15-letna deklica je bila žrtev nenehnega nasilja, poniževanja in nadlegovanja na Facebooku. Storila je samomor, saj ni prenesla pritiska. Neko dekle je prek t.i. socialnega omrežja spoznalo moškega svojih sanj. Izkazalo se je, da ni bil duševno uravnovešen. Grozil ji je. Svoje grožnje je tudi uresničil, saj ji je obraz iznakazil s kislino, dekle pa še danes živi v strahu. Zgodila se je tudi tragedija v Italiji, ko je oče ubil svojo hčer zaradi čezmerne uporabe Facebooka. Učenci petega in šestega razreda osnove šole so ustvari skupino, v kateri so si zastavili cilj ubiti učiteljico. Na koncu se je izkazalo za črni humor, vendar je bila že sama ideja o umoru katastrofa. Najstnice so preko Facebooka pošiljale svoje razgaljene fotografije 36-letnem fantu v zameno za polnjenje mobilnih telefonov v vrednosti do 20 evrov. Primer se je zgodil v Sloveniji. To je le nekaj primerov izmed mnogih (<http://24ur.com/>, dostopno 5. 9. 2011)

Mlade mamice vse pogosteje objavljajo sporne fotografije svojih otrok bodisi s cigaro v roki, vodno pipo, alkoholnimi pijačami. Kljub temu da s takšnimi fotografijami ne mislijo nič slabega, zna za to dobro poskrbeti socialna služba.

V petih letih se je število ločitev zaradi interneta oz. socialnih omrežij zelo povečalo. Amy Muis z univerze v Kanadi ugotavlja: Več časa ko preživimo na Facebooku, vedno bolj nezaupljivi in ljubosumni postajamo. Dni, ko so ženske odkrivale svoje prevare tako, da so na moškem ovratniku odkrile sledove šminke, je konec. Sedaj informacije prihajajo same od sebe, vse, kar je potrebno, je, da ste on-line. Označene fotografije, statusi in vse druge informacije omogočajo, da je veliko lažje

odkriti, ali vas partner vara. Facebook omogoča, da opazujete aktivnosti partnerja, ne da bi on to vedel. In bolj ko vohunimo in zasledujemo svojega partnerja, bolj dvomimo v nas oz. našo zvezo. (<http://vizita.si/clanek/novice/kako-facebook-vpliva-na-vezo.html>, dostopno 25. 8. 2011).

Virtualno nasilje se je z nastankom socialnih omrežij zelo povečalo. Posamezniki se zbadajo glede videza, socialnega položaja, prihaja do groženj, umorov. To, da se po svetu dogajajo tragedije, je splošno dejstvo, vendar vse več ljudi izgublja stik z realnim svetom in daje velik pomen temu, kar preberejo na socialnem omrežju. Ljudje so prepričani, da si lahko dovolijo vse in bodo ostali varni za svojimi monitorji.

4 VARNOST V SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽJIH

Bistvo socialnih omrežij je povezovanje ljudi med seboj. Socialna omrežja uporabnike spodbujajo, da navedejo o sebi čim več osebnih podatkov. Večina uporabnikov socialnih omrežij se ne zaveda, da njihovi osebni podatki niso dostopni le ljudem, ki so njihovi prijatelji, znanci, da so dostopni tudi ljudem, ki nimajo dobrih namenov. Glavne tarče pa so na koncu otroci, saj so najbolj naivni in zaupljivi. Socialno omrežja sama po sebi niso nevarna, vendar si je najbolj nevaren uporabnik sam.

4.1 ZAŠČITA PODATKOV V SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽJIH

Varovanje podatkov je naloga vsakega posameznika. Nihče ne more bolj poskrbeti za našo varnost kot mi sami. Priporočljivo je, da na spletu ne objavljamo naslednjih podatkov, saj nikoli ne vemo kdo se skriva za uporabniškim imenom.

- Datum in kraj rojstva. Veliko ljudi si izbere datum ali kraj rojstva za svoje geslo bodisi na spletu ali drugje.
- Varnostna vprašanja. Ob vpisu v socialna omrežja ali e-mail storitve, skoraj vedno obstajajo varnostna vprašanja. Odgovor na varnostno vprašanje naj ne bo resničen. Izmislite si kaj novega.
- Osebna priznanja. Priporočljivo je da v svoj profil ne pišemo, kako sovražimo šefa, službo.ipd.
- Kam in kdaj greste na počitnice. Nikoli ne pišite, kdaj ste sami doma, kdaj vas ni doma. Nekdo lahko že dolgo časa prebira vaše statuse in to dobro izkoristi.
- Prilagodite zasebne nastavitve.
- Ne sprejemajte neznancev.
- Ne objavljate številke bančnih in kreditnih kartic, številko kartice socialnega zavarovanja.

4.2 ZAŠČITA PODATKOV V SPLETNEM SOCIALNEM OMREŽJU FACEBOOK

Vsak uporabnik se prostovoljno odloči ali bo njegov profil viden vsem ali samo njegovim prijateljem. Priporočljivo je, da svoje podatke zaščitimo.

Nastavitve zasebnosti nudijo več možnosti zaščite, in sicer povezovanje na Facebooku, skupna raba na Facebooku, aplikacije in spletne strani, seznam blokiranih in nadzor nad deljenjem.

Povezovanje na Facebooku. V tem delu lahko nastaviš.

- Kdo te lahko poišče na Facebooku? To omogoča prijateljem in družini, da te najdejo med zadetki Facebook iskanja. (Nastavitve zasebnosti lahko nastavimo: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev, Samo prijatelji.)
- Kdo ti lahko pošlje prošnjo za prijateljstvo? To omogoča, da ti prijatelji, znanci lahko pošljejo prošnjo za prijateljstvo. Če se želimo izogniti prošnjam, lahko to tudi prilagodimo. (Nastavitve zasebnosti lahko nastavimo: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev.)
- Kdo ti lahko pošilja sporočila? To omogoča tebi in drugim ljudem, da se laže prepričajo, da te poznajo. (Nastavitve zasebnosti lahko nastavimo: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev, Samo prijatelji.)
- Kdo si lahko ogleda tvojo izobrazbo in delo? To omogoča, da se laže povežemo s sošolci in sodelavci. (Nastavitve zasebnosti lahko nastavimo: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev, Samo prijatelji ter funkcija urejanje. Funkcija urejanje omeji vidnost na določene osebe oz. samo na nas. Omogoča pa tudi, da podatke skrijemo pred določenimi osebami.)
- Kdo lahko vidi tvoj seznam prijateljev? To omogoča, da se hitreje povežemo s prijatelji od prijateljev. (Nastavitve zasebnosti lahko nastavimo: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev, Samo prijatelji ali pa pod funkcijo Urejanje.)
- Kdo lahko vidi tvoj kraj bivanja in domači kraj? Ta podatek omogoča, da se ljudje iz okolice hitreje najdejo. (Nastavitve zasebnosti lahko nastavimo: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev, Samo prijatelji, Urejanje.)
- Kdo lahko vidi, kaj ti je všeč, tvoje dejavnosti in druge povezave? To omogoča, da se hitreje povežeš z ljudmi, s katerimi imaš skupne interese. (Nastavitve zasebnosti: Vsi, Prijatelji mojih prijateljev, Samo prijatelji, Urejanje.)

Skupna raba na Facebooku. Nastavimo si po meri, kdo lahko vidi in komentira tvoje podatke, aktivnosti. Stvari, ki jih delimo, lahko nastavimo tako, da vidijo in komentirajo samo prijatelji ali vsi ali prijatelji mojih prijateljev ali pod urejanjem

prilagodimo nastavitve. To so: Moje objave, družina, razmerja, zanimajo me, biografija in najljubši citati, spletna stran, verska in politična prepričanja, datum rojstva, kraji, kjer se pojaviš. Prav tako lahko uredimo, kdo lahko vidi tvoje albume in videoposnetke.

Stvari, ki jih delijo drugi o tebi, prav tako lahko prilagodimo, kdo jih bo videl. Prilagodimo lahko:

- Slike in videoposnetke, na katerih smo označeni.
- Dovoljeno komentiranje objav.
- Predlagaj moje slike prijateljem.
- Prijatelji lahko objavljajo na mojem zidu. Lahko jim omogočimo ali onemogočimo.
- Prikaz objav na zidu od prijateljev.
- Prijatelji nas lahko prijavijo v mesta. Funkcija omogoča ali onemogoča, ali te prijatelji lahko označijo na določeni sliki.

Kontaktnim podatkom (naslov, ime, nadimek, e-mail naslov) prav tako lahko prilagodimo vidnost.

Prilagodimo lahko prav tako:

- aplikacije, ki jih uporabljamo
- informacije, ki so dostopne preko naših prijateljev
- aktivnosti v igrah in aplikacijah
- sprotno personalizacijo³
- javno iskanje

Funkcija seznam blokiranih omogoča, da zablokiramo vse ljudi, za katere nočemo, da stopijo v stik z nami ali nas celo najdejo na Facebooku. Zablokiramo lahko tudi povabila na aplikacijo in dogodke. Ko zablokiramo povabilo od nekoga, avtomatično ignoriramo vse njegove prošnje v prihodnosti.

4.3 NEVARNOSTI SPLETNEGA SOCIALNEGA OMREŽJA FACEBOOK

Kljub vsem pastem, ki jih Facebook lahko predstavlja, je še daleč najbolj priljubljeno socialno omrežje. Po raziskavah sodeč ima vsaj 40 odstotkov ljudi vsaj 200 prijateljev na Facebooku, ki jih osebno sploh ne pozna, četrtnina posameznikov ima

³ Sprotna personalizacija- pomembne informacije o prijateljih.

stopnjo varnosti na Facebooku nastavljeno na najmanjšo možnost, to pomeni, da njihov profil lahko vidijo vsi. Na Facebooku se pojavlja vse več lažnih profilov. (http://cekin.si/clanek/kariera_in_izobrazevanje/tudi-vi-kaj-ljudje-zares-pocenejo-na-facebooku.html, dostopno 5. 9. 2011)

Najnovejša raziskava je pokazala, da splet ni nič drugačen kot resničnost. Raziskavo je opravila družba *BitDefender*. Raziskovalci so se raziskave lotili tako, da so ustvarili lažne profile svetlolasih in modrookih lepotic. Nato so prošnjo za prijateljstvo poslali 2000 naključnim uporabnikom, starim med 17 do 65 let. V enem tednu jih je skrivnostno lepotico dodalo kar 94 odstotkov. »Skrivnostna lepotica« se je z večjim številom tistih, ki so jo dodali kot prijateljico, zapletla v pogovor. 10 odstotkov prijateljev ji je že v prve pol ure pogovora razkrilo informacije, ki so dovolj, da vam nekdo ukrade identiteto ali izprazni bančni račun. Tisto, kar pa bi moralo skrbeti delodajalce, pa je, da je 73 odstotkov ljudi, s katerimi se je pogovarjala, po dveh urah pogovora, razkrilo kočljive podatke o svojem delovnem mestu – prihodnje projekte, dosedanjo uspešnost. Največja ironija vsega je, da je 31 odstotkov ljudi razkrivalo takšne in drugačne podatke, ki jih imajo zaposleni na področju informacijske tehnologije. (http://cekin.si/clanek/za_dom_in_druzino/najbolj-nevarne-neumnosti-ki-jih-pocnemo-na-facebooku.html, dostopno 3. 8. 2011)

Facebook je tudi postal poln lažnih vprašalnikov, povezav, aplikacij. Vse teže je ugotoviti, kdaj gre za potegavščino. Večina jih dela to zaradi denarja, saj jim naš klik prinese denar. Najbolj znani so: »*Likeme*« črvi, potegavščine z lažnimi vprašalniki, lažne aplikacije. (<http://www.safe.si/index.php?fl=2&lact=1&bid=2331>, dostopno 5. 9. 2011).

»*Likeme*« črvi – prevaranti postavijo lažno stran s sočnim naslovom. Primer »Ubil hčer zaradi Facebooka«. Več tisoč ljudi bo odkljukalo »všeč mi je«. Obisk strani pa prinaša zaslužek. (<http://www.safe.si/index.php?fl=2&lact=1&bid=2331>, dostopno 5. 9. 2011)

Potegavščine z lažnimi vprašalniki – zgodba je zelo podobna. Prevaranti zopet postavijo stran z lažno sočno vsebino. Če pa želimo prebrati zgodbo moramo zopet odkljukati »všeč mi je«, nato pa od nas zahtevajo, da izpolnimo še kratek vprašalnik. Ponovno zaslužijo na vaš račun in posledično se zaradi vprašalnika, ki smo ga izpolnili, se »ponudba« posreduje vašim prijateljem. (<http://www.safe.si/index.php?fl=2&lact=1&bid=2331>, dostopno 5. 9. 2011)

Ena izmed najbolj znanih lažnih aplikacij je »Hočete videti, kdo vse si je ogledal vaš profil?« Te funkcije Facebook nima. Aplikacija se naseli na našem profilu, ko pa mi izpolnimo vprašalnik, pa se aplikacija razpošlje naprej našim prijateljem. (<http://www.safe.si/index.php?fl=2&lact=1&bid=2331>, dostopno 5. 9. 2011)

76 odstotkov slovenskih otrok ima svoj profil. V starosti od 9 do 10 let jih ima svoj profil 47 odstotkov, med tistimi, ki so stari od 11 do 12 let, pa 67 odstotkov. Svoj profil ima tudi 89 odstotkov mladostnikov, starih od 13 do 15 let, in skoraj 92 odstotkov tistih, ki so stari od 15 do 16 let. (<http://24ur.com/novice/slovenija/domisljija-nadlegovalca-ne-pozna-meja.html>, dostopno 3. 8. 2011)

Vse več je spletnega nadlegovanja. To pomeni, da se skupina ali posameznik s pomočjo informacijskih in telekomunikacijskih tehnologij spravi na posameznika z namenom, da bi mu škodoval. Večina spletnega nadlegovanja poteka znotraj družabnih omrežij. Pogosti primeri spletnega nadlegovanja so: kraja gesla za profil, kraja identitete, objavljanje fotografij v imenu drugega, objavljanje zmontiranih fotografij, intimnih slik, opravljanje, žaljenje ipd. Kljub temu, da se na Facebook ne smejo vpisati člani, mlajši od 13. leta, jih ima ustvarjen profil kar 47 odstotkov. Otroci zlahka pretentajo Facebook, saj ne bo šel nihče res preverjat, koliko je otrok star. Otroci za šalo ustvarjajo razne skupine, saj se ne zavedajo posledic oz. da komu škodujejo. Ponavadi gre za nedolžne primere, vendar je kljub temu skupine s sovražno vsebino treba odstraniti. V takih primerih se tudi storilce prijavi., odvisno, za kakšno kaznivo dejanje gre ter kdo in zakaj stoji za njim. (<http://24ur.com/novice/slovenija/domisljija-nadlegovalca-ne-pozna-meja.html>, dostopno 3. 8. 2011)

Med osnovnošolci je prek spleta ustrahovanih 17 odstotkov, med srednješolci pa skoraj 40 odstotkov. Raziskave so pokazale, da se odstotek nadlegovanja s starostjo povečuje. (<http://24ur.com/novice/slovenija/domisljija-nadlegovalca-ne-pozna-meja.html>, dostopno 3. 8. 2011)

Deklice so ponavadi žrtve opolzkih komentarjev, bolj širijo govorice, slikovna gradiva. Dečki pa radi grozijo in žalijo. Mladi si več upajo natipkati kot povedati v obraz. Ker gre za virtualno nasilje, mislijo, da ne bo posledic.

Velik problem varnosti je predvsem v mlajši populaciji deklet. Facebook naj ne bi dovoljeval objave fotografij golih ljudi ali pomanjkljivo oblečenih.. Dekleta rada pokažejo svoje atribute. Vse več je opaziti, da se dekleta sploh ne slikajo več v obraz, slikajo svoja oprsja, zadnjice ali pa skoraj čisto razgaljeno telo. S tem lahko pritegnejo veliko pozornosti, tudi ljudi, ki nimajo dobrih namenov.

Kot smo že omenili, je vse več lažnih profilov. Lažni profil se da hitro prepoznati. Po naših opažanjih je večina lažnih profilov slabo zaščiteneh, kar pa ni nujno. Glavna fotografija profila je ponavadi takšna, da posameznika zelo pritegne. Lažni profil hitro prepoznamo, če pogledamo zid uporabnika. Vsi ljudje, ki imajo pod svojim

profilom prijatelje, si marsikaj delijo na zidu in se vidi, da je uporabnik resničen. Najpogostejša objava na zidu lažnega profila je »hvala, ker si me dodala«, in potem vidimo vse več takšnih in podobnih komentarjev. Vsakemu posamezniku bi moralo biti jasno, zakaj bi vizualno zelo privlačna oseba dodajala vse te ljudi in jih hotela osebno spoznati. Lažni profil se vidi tudi po slikah. Uporabnik/-ca ima ponavadi 10 do 15 slik. Najpogosteje so vse slike naložene istega dne. Ko se začne pojavljati vprašanje o resničnosti profila, uporabnik hitro zamenja fotografije s fotografijami v senci, v sončnem zahodu, da spet vzbudi pozornost pri svojih 'prijateljih'. Po večini imajo ljudje na svojem profilu vsaj kakšno skupno sliko svoje družine ali prijateljev, pri lažnem profilu tega ni. Vendar kljub vsem jasnim znakom veliko ljudi nasede. Ljudje začnejo deliti vse možne informacije z neznano osebo, pa čeprav je ne poznajo.

Veliko težav si lahko nakopljejo posamezniki, ki vodijo na Facebooku javni dnevnik. To so ljudje, ki enostavno delijo vse. Kaj počnejo, kaj bodo počeli, kdaj jih ne bo doma. Takšni ljudje imajo ponavadi tudi veliko albumov, v albumih pa slike avtomobila, hiše.ipd. Po možnosti pa imajo med prijatelji še cel kup neznancev. Takšni ljudje so lahko pravi magnet za roparje.

Zgodil se je tudi dogodek, ko je najstnica kar preko Facebooka povabila svoje prijatelje na rojstnodnevno zabavo. Svoj dogodek je pomotoma objavila kot javni. Tako so vsi uporabniki videli njen naslov, številko mobilnega telefona. Na zabavo je prišlo več kot 21.000 ljudi. Naredili so veliko materialno škodo. Vedno moramo biti pazljivi, ko objavljamo kakršno koli objavo, kdo ta dogodek vidi. (http://cekin.si/clanek/za_dom_in_druzino/na-rojstni-dan-le-15-povabljenih-prislo-ijh-bi-21-000.html, dostopno 5. 9. 2011)

Ena izmed nevarnosti je da ljudje izgubijo stik z realnim svetom. Mladostniki se osamijo zaradi povečanega komuniciranja preko spletnih socialnih omrežij. Preko socialnih omrežij se lahko zelo zmanjša število neposrednih stikov in odnosov.

Paradoksalno je, da za večino mladostnikov internet vendarle pomeni zmanjšanje socialne osamitve in socialno povezanost, hkrati pa je to vendarle nadomestek realnih povezav »tu in zdaj«. Vrstniki vse bolj postajajo tekmeci drug drugemu, povezave in druženja se selijo v virtualne svetove. Tam so manj ogrožujoča in zahtevna, vedno na voljo iz udobja svoje sobe. (Ule, 2008, str. 207)

Raziskovalci vedno bolj opozarjajo na morebitne negativne posledice pomanjkanja realnih stikov. To morda trenutno še ne kaže svojih uničujočih vplivov, a dolgoročno se ta deprivacija⁴ lahko pokaže. Pogosto se uničujočih vplivov naših preteklih

⁴ Deprivacija – prikrajšanje, oropanje, odvzem, zguba, stradanje.

ravnanj zavemo šele, ko se pokaže njihova destruktivna⁵ narava, a takrat je pot za izboljšave in poprave veliko težja. Primanjkljaj neposrednih stikov naj bi se kazal predvsem na manj razvitih spretnostih in usposobljenosti za vodenje medosebnih odnosov in predelovanje izkušenj realnega sveta. (Ule, 2008, str. 207)

Največji problem socialnih omrežij je v nas samih. Večina mladih v socialnih omrežjih sprejmejo ljudi za prijatelje, ki jih v resničnem življenju ne poznajo. Več kot polovica jih pusti svoj profil javen z namenom, da bi pridobili nove prijatelje. Po raziskavah več kot 70 odstotkov mladih ne moti, če si njihov profil ogledujejo tujci. Vprašanje varnosti se pojavlja tudi pri geslih. 23 odstotkov mladih ima za geslo ime sestre, brata, hišnega ljubljence. Tretjina mladih nikoli ne prebere izjave o varovanju zasebnosti, zato tudi ponavadi ne vedo, kaj se lahko zgodi z njihovimi podatki. Večina uporablja socialna omrežja za zabavo, vendar to še ne pomeni, da jih drugi uporabljajo prav tako. Mladi ne pomislijo, da kar enkrat objavijo na spletu, to ostane na spletu in bo dosegljivo tudi čez mnogo let. Če vprašamo večino ljudi, ali si želijo, da bi delodajalci, učitelji, fakultete, sosedje ... ipd. vedeli oz. si ogledali njihov profil, bi jih večina rekla ne. Po drugi strani pa se vprašamo, zakaj pa potem ne poskrbijo za zaščito!? (http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/295017/, dostopno 5. 9. 2011)

Posamezniki ponavadi tudi objavljajo neprimerne podatke, posnetke, fotografije. Po RIS-ovih raziskavah je skoraj vsak že kdaj objavil fotografijo, na kateri je bil pijan, pomanjkljivo oblečen. Takšni podatki lahko zelo vplivajo na prihodnost posameznika. Delodajalci nočejo zaposliti človeka s takšno preteklostjo. Internet pusti pečat, dobro je treba premisliti, ali bi si želeli čez 10 let videti objavljene podatke, katere objavljamo danes. (<http://www.ris.org/>, dostopno 6. 9. 2011)

Z razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije prihaja tudi do vse večje odvisnosti.

Psihologinja dr. Andreja Pšeničny pravi: » K odvisnosti so bolj nagnjeni tisti ljudje, ki šibkeje nadzirajo svoje impluze, kar je značilno za vse manj zrele (mejne) osebne strukture (motnje osebnosti). Raziskave potrjujejo, da je zlasti med mlajšimi uporabniki Facebooka precej tistih z narcistično motnjo, kar je razumljivo, saj socialna omrežja omogočajo uresničevanje njihovih ekshibicionističnih⁶ impulzov. Bolj narcistične⁷ uporabnike je tako mogoče prepoznati po velikem številu samopromocijskih vsebin, ki povečujejo njihovo sposobnost in samopomembnost. Ženske v ta namen bolj uporabljajo privlačne fotografije, moški pa različne

⁵ *Destrutiven – razdiralen, uničevalen, razkrojevalen.*

⁶ *Ekshibicionist – težja k razkazovanju (svoje osebnosti ipd.).*

⁷ *Narcizem – zagledanost vase.*

aplikacije, oboji pa zapiske in opise svojega početja in stanja. Druga raziskava pa je pokazala, da so stalni uporabniki spletnih socialnih omrežij bolj družabni, manj vestni in manj samozavestni od svojih vrstnikov, ki jim namenjajo manj časa«. (<http://vizita.si/clanek/dusevnost/preverite-ali-ste-odvisni-od-facebook-a-ali-twitterja.html>, dostopno 6. 8. 2011)

4.4 EMPIRIČNI DEL

4.4.1 Namen

Namen naloge je raziskati varnost pri uporabi socialnih omrežij. Na podlagi tega smo naredili spletni vprašalnik, s pomočjo katerega smo na določenem vzorcu oseb dobili dodaten vpogled, kaj posamezniki menijo o Facebooku in kako dobro so seznanjeni z varovanjem svoje zasebnosti.

Cilji, ki smo jih preučili, so naslednji:

- Kako dobro so posamezniki seznanjeni z varno uporabo Facebooka?
- Koliko časa povprečno preživijo na socialnih omrežjih in koliko prijateljev imajo?
- Ali se mladim zdi Facebook varen?
- Katere podatke delijo s širnim svetom in katere samo s prijatelji?
- Ali so se kdaj počutili ogrožene?

4.4.2 Raziskovalna vprašanja

Raziskovalna vprašanja se nanašajo na zastavljene cilje in so naslednja:

- Kako posamezniki poznajo socialna omrežja, kot so npr. Facebook, Netlog, Twitter?
- Ali uporabljajo socialna omrežja?
- Ali osebno poznajo vse prijatelje, katere imajo med stiki?
- Ali so se kdaj srečali z nekom, ki so ga spoznali preko Facebooka?
- Koliko so seznanjeni z varno uporabo in zaščito svojih podatkov?
- Ali so kdaj koga zablokirali in zakaj?

4.4.3 Raziskovalne hipoteze

Na podlagi prebrane literature in lastnega mnenja so naše hipoteze naslednje:

- Večina pozna socialna omrežja oz. uporablja socialno omrežje Facebook.
- Posamezniki niso dovolj seznanjeni z varno uporabo Facebooka.

- Vsaj 40 % ljudi je kdaj dodalo med prijatelje osebo, katere ne poznajo.
- Socialna omrežja se ljudem zdijo varna in zabavna. Večina jih nikoli ne pomisli na nevarnosti, ki prežijo.
- Posamezniki poredko uporabijo t. i. *Facebook block* listo, saj nimajo potrebe po tem.
- Stike predvsem ohranjajo s prijatelji, znanci, sošolci.

Navedene hipoteze bomo v nadaljevanju skušali potrditi ali ovreči.

4.4.4 Spremenljivke

V anketnem vprašalniku smo operirali z odvisnimi in neodvisnimi spremenljivkami. Neodvisni spremenljivki sta bili dve, in sicer spol in starost anketirancev. Odvisne spremenljivke, ki smo jih s pomočjo anketnega vprašalnika preverjali, pa so naslednje: poznavanje, uporaba ter varnost spletnih socialnih omrežij.

4.5 METODOLOGIJA

4.5.1 Raziskovalne metode

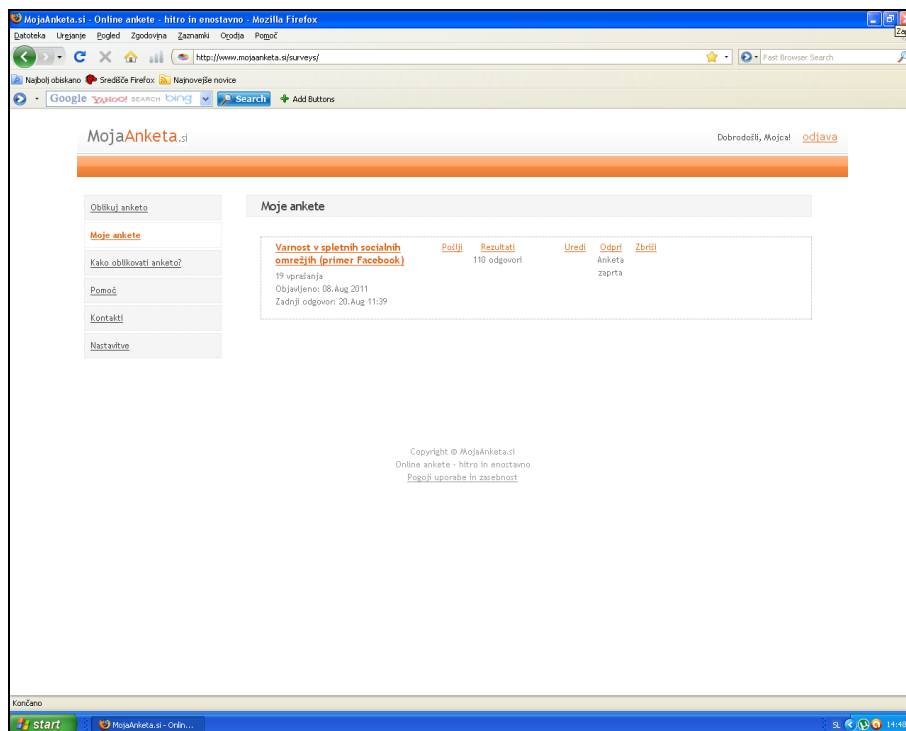
Uporabili smo deskriptivno ali opisno metodo, kar pomeni, da smo podatke zbirali s pomočjo opazovanja oz. spraševanja. Podatke bomo prikazali kvantitativno⁸ in kvalitativno⁹.

4.5.2 Raziskovalni vzorec

Povabilo k izpolnjevanju anketnega vprašalnika so dobili naši prijatelji na Facebooku ter njihovi prijatelji. Kljub velikemu številu poslanih anket se je na anketni vprašalnik odzvalo samo 110 ljudi. Odgovore smo zbirali cca. 3 tedne. Spletni anketni vprašalnik je bil dosegljiv na spletnem naslovu: www.mojaanketa.si. Anketni vprašalnik je vseboval 19 vprašanj zaprtega tipa ter kombiniranih in odprtih vprašanj z možnostjo enega odgovora.

⁸ Kvantitativna analiza – podatke prikažemo v obliki besedila.

⁹ Kvalitativna analiza – podatke prikažemo v obliki števila.

Slika 2: Spletna stran www.mojaanketa.si (2011)

4.6 REZULTATI IN ANALIZA

V nadaljevanju bomo v obliki tabel in grafov prikazali analizo ankete ter skušali potrditi in ovreči naše hipoteze.

Na anketne vprašalnike je odgovorilo 110 ljudi. Med njimi je bilo 66,4 % žensk in 33,6 % moških (Tabela 1).

Spol	Število	Odstotek
Ženski	73	66,4 %
Moški	37	33,6 %
Skupaj	110	100 %

Tabela 1: Spol anketirancev

Največji delež anketirancev s 60 % predstavljajo dijaki med 15 in 20 letom. Sledijo jim posamezniki med 20 in 25 letom s 24,5 % (Tabela 2).

Starost	Število	Odstotek
10–15 let	12	10,9 %
15–20 let	66	60 %
20–25 let	27	24,5 %
25–30 let	2	1,8 %
nad 30 let	3	2,7 %

Tabela 2: Starost anketirancev

Kar 99,1 % anketirancev pozna spletna socialna omrežja, kot so Facebook, Netlog in Twitter. Od tega 100 % žensk in 97,2 % moških. Le en anketiranec moškega spola je odgovoril, da spletnega socialnega omrežja ne pozna. Iz rezultatov je razvidno, da je to anketiranec med 10–15 letom. Predvidevamo, da ne pozna socialnega omrežja Twitter in Netlog, saj je uporabnik Facebooka (Tabela 3).

Spol	Da		Ne		Skupaj	
	Število	Odstotek	Število	Odstotek	Število	Odstotek
Ženski	73	100 %	0	0 %	73	100 %
Moški	36	97,2 %	1	2,7 %	37	100 %
Skupaj	109	99,1 %	1	0,9 %	110	100 %

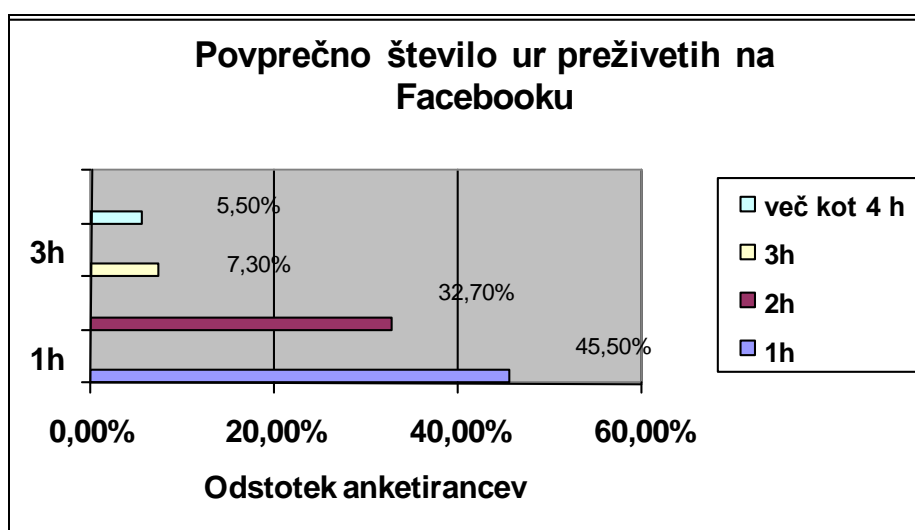
Tabela 3: Poznavanje spletnih socialnih omrežij

Spletna socialna omrežja uporabljajo vsi anketiranci. Lahko potrdimo, da jih večina pozna Facebook oziroma ga tudi uporablja (Tabela 4).

Spol	Da	
	Število	Odstotek
Ženski	73	66,4 %
Moški	37	33,6 %
Skupaj	110	100

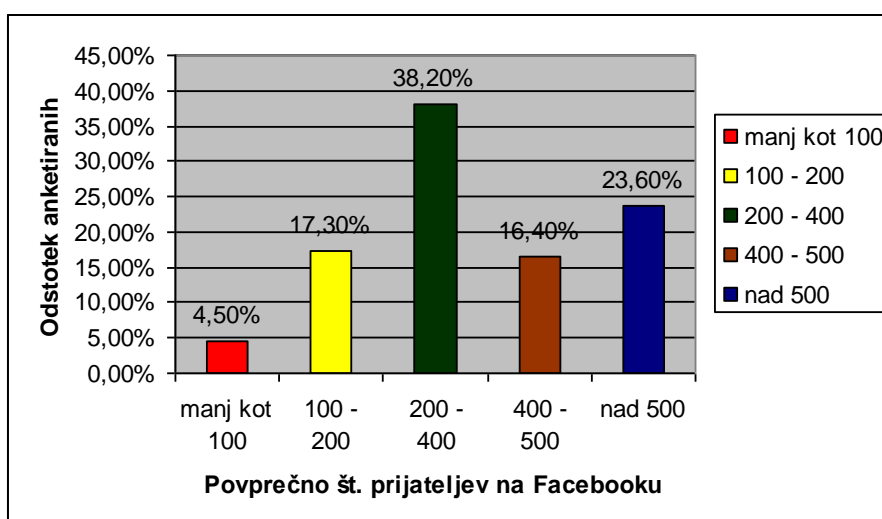
Tabela 4: Uporaba socialnih omrežij

Povprečno število ur, ki jih nekdo preživi na Facebooku, sta 2 uri. Iz ankete je razvidno, da 45,5 % anketirancev na socialnem omrežju preživi samo eno uro na dan. Zelo malo uporabnikov, le 5,5 % anketiranih, preživi na Facebook-u več kot 4 ure. (Graf 1).

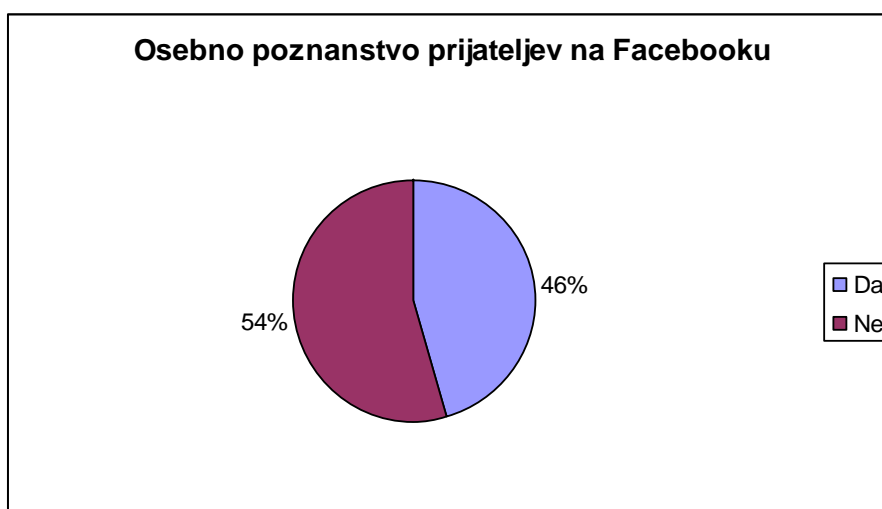
Graf 1: Povprečno št. ur na dan, ki jih uporabniki preživijo na Facebooku

Na Grafu je prikazano povprečno št. prijateljev na Facebooku. Najbolj pogost odgovor je od 200–400 prijateljev. Sledi mu podatek nad 500 prijateljev. Samo 4,5 % anketiranih ima manj kot 100 prijateljev. Podatek nad 500 prijateljev se nam zdi šokanten, saj menimo, da anketiranci ne poznajo vseh 'prijateljev' in s tem lahko ogrožajo svojo varnost.

Graf 2: Povprečno število prijateljev na Facebooku

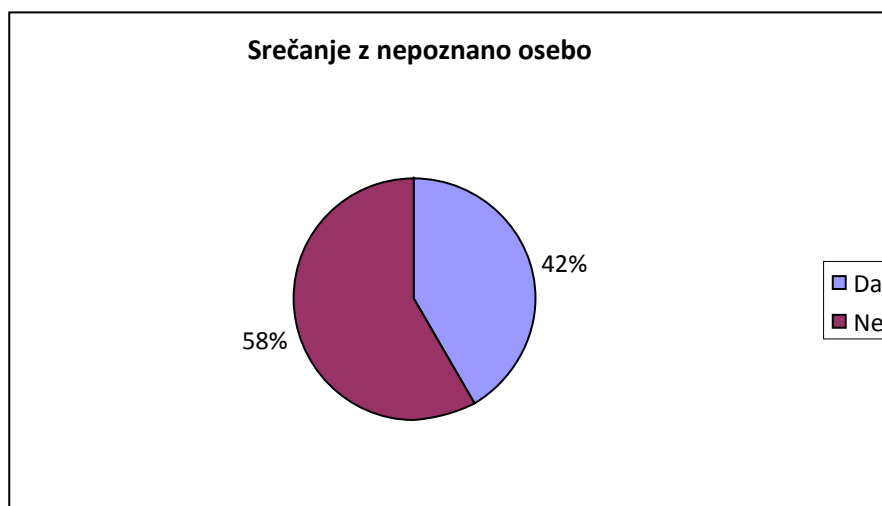
Kar 54 % anketirancev ima med stiki osebe, s katerimi še nikoli niso imeli neposrednega stika. Med ženskim in moškim spoloma se tu niso pokazale bistvene razlike. Predpostavljamo, da jih dodajajo zgolj zaradi radovednosti, ali obratno, ali pa celo zbirajo prijatelje (Graf 3).

Graf 3: Osebno poznanstvo prijateljev na Facebooku

42 % ljudi se je že srečalo, spoznalo z osebo preko Facebooka (Graf 4). Kljub vsem člankom, novicam, ki se dogajajo po svetu, ljudi še vedno ni izučilo, da je srečevanje z neznanci lahko zelo nevarno, to zlasti velja za mladoletne osebe. Nikoli ne vemo, kdo se dejansko skriva za določenim profilom. Vsakdo se lahko izdaja za dobro in vizualno privlačno osebo. Kaj nas lahko pričaka v resnici, nikoli ne vemo. Vsaka stvar ima svoje pozitivne in negativne plati. Tudi pri socialnih omrežjih je tako. Res

je, da so v osnovi namenjena navezovanju stikov, iskanju starih prijateljev, vendar menimo, da če že morajo posamezniki navezovati stike preko Facebooka, naj jih navezujejo vsaj s prijatelji od prijateljev. V tem primeru se bo vedno našel kdo, ki to osebo pozna in poda svoje mnenje. Menimo, da je bolj »varno« spoznavati ljudi na t. i. »staromodeni« način. Virtualni svet naj bo orodje, s katerim si pomagamo pri ohranjanju stikov. Preseneča podatek, da niso moški tisti, ki se ponavadi srečujejo z neznankami. Večji je odstotek žensk, ki so se že srečali z neznanci.

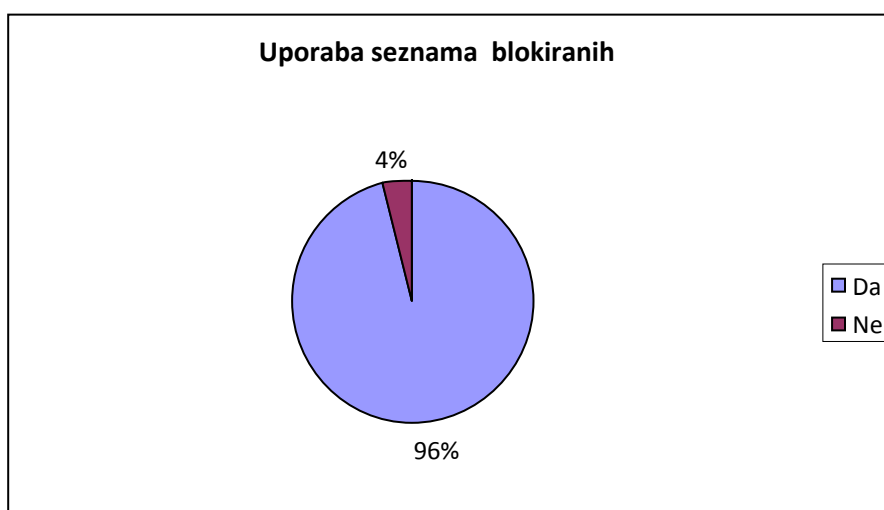

Graf 4: Srečanje z nepoznano osebo

57 % anketirancev je dodalo med prijatelje osebo, ki je ne poznajo. Iz raziskave je razvidno, da večina moških doda neznano osebo zgolj zaradi vizualne privlačnosti ali želje po novem poznanstvu, to se je tudi pokazalo v raziskavi, ki jo je opravila družba *Bitdefender*. Ženske pa predvsem dodajo neznance zaradi radovednosti. 48,2 % anketirancev ne dodaja neznanih oseb.

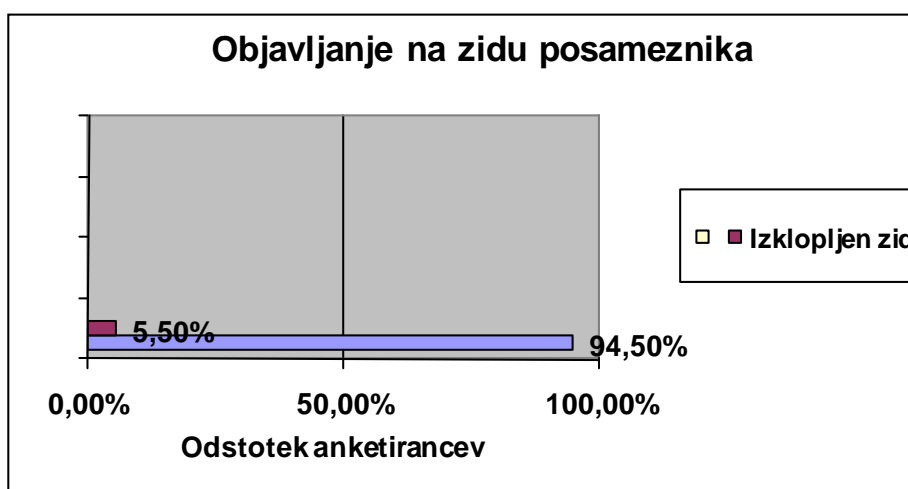
99,1 % oseb je seznanjenih z varno uporabo Facebooka. Le eden od anketiranih ni vedel, da so podatki lahko vidni, nevidni vsem uporabnikom ali pa samo prijateljem. 34,5 % je bilo že nadlegovanih preko Facebooka, zato so bili prisiljeni uporabiti listo blokiranih.

96% ljudi je že uporabilo seznam blokiranih (Graf 5). Najpogostejši odgovor je bil nadlegovanje, osebni spori, prepiri. Eden izmed anketirancev ni vedel, da obstaja lista blokiranih. Veliko jih tudi uporabi listo blokiranih zaradi spolnega nadlegovanja. Tako velik podatek uporabe liste blokiranih kaže na to, da se, če pride do kakršnih koli težav, uporabniki znajo soočiti oz. zaščititi. Le 4 % anketirancev še nikoli ni zablokiralo nikogar, saj niso imeli potrebe po tem.

Graf 5: Seznam blokiranih

64,5 % uporabnikov meni, da Facebook ni varen oziroma 35,5 % uporabnikov meni, da je Facebook varen. Anketiranci se po večini zavedajo vseh prednosti in slabosti, vendar še zmeraj vsi ne poskrbijo za zaščito svojih podatkov. (11, 8 % nima zaščitene podatkov).

Graf 6: Objavljanje na zidu posameznika

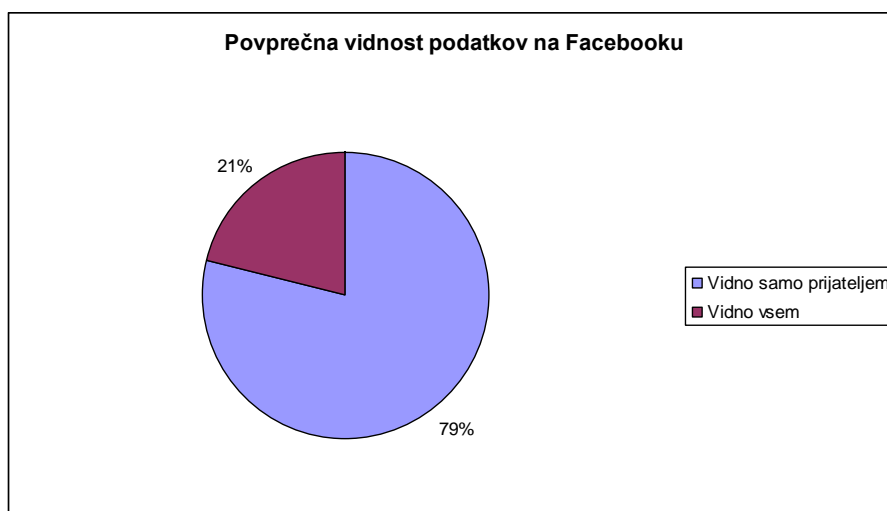
Iz grafa 6 je razvidno, da večina uporabnikov dovoli, da prijatelji objavljajo na 'zidu' (*Wall*), po drugi strani pa jih ima le 5,5 % zid izklopljen. Predpostavljamo, da uporabniki ne želijo, da jim drugi pišejo po zidu in da določene osebe to prebirajo, kljub temu da so njihovi prijatelji.

Podatek	Vidno vsem	Vidno samo prijateljem
Spol	59,1 %	40,9 %
Datum rojstva	35,5 %	64,5 %
E-mail naslov	19,1 %	80,9 %
Izobrazba	28,2 %	71,8 %
Delovno mesto	18,2 %	81,8 %
Interesi	20,9 %	79,1 %
Zid	7,3 %	92,7 %
Slike	7,3 %	93,7 %
Zapisi	7,3 %	92,7 %
Prijatelji	27,3 %	72,7 %
Družina	15,5 %	84,5 %
Video posnetki	7,3 %	92,7 %
Zanimajo me	20,9 %	79,1 %
Biografija, najljubši citati	20,9 %	79,1 %

Tabela 5: Podatki posredovani preko Facebooka

Iz tabele 5 je razvidno, da je večina uporabnikov pripravljena posredovati podatek o spolu, in sicer 59,1 %. Le 40,9 % uporabnikov ima podatek o spolu posredovan le prijateljem. Ne zdi se nam nevarno, če je podatek o spolu posredovan vsem, saj se spol uporabnika vidi tudi s slike oz. imena uporabnika. Datum rojstva je pripravljeno posredovati 35,5 % uporabnikov. Tistih, ki imajo svoj datum rojstva na voljo le prijateljem, je 64,5 %. Sledijo si izobrazba (28,2 %), prijatelji (27,3 %), interesi, zanimajo me, biografija in najljubši citati (20,9 %). Uporabniki imajo najbolj zaščiten zid, slike, zapise ter video posnetke (93,7 %). Kar 81,8 % uporabnikov ima svoj podatek o delovnem mestu viden samo prijateljem. Podatek o delovnem mestu je dokaj oseben. Kot je znano, lahko delodajalci preverjajo naše profile na Facebooku. V primeru, da si želimo zamenjati delovno mesto, lahko naš bodoči delodajalec vzpostavi stik z obstoječim. Večina uporabnikov pravi, da menja delovno mesto zaradi izzivov, novih izkušenj, vendar ne vsi. Lahko se skregamo, dobimo odpoved, nas odpustijo, nismo ravno najbolj vesten in priden delavec itn. Bodočemu delodajalcu ni problem zadeve preveriti, saj na Facebooku vidi naše delovno mesto ter ime in priimek, in to je več kot dovolj. Slike, video posnetki, zapisi ter zid so tudi zelo osebni podatki. O nas lahko povejo skoraj vse. Iz slik je ponavadi razvidno, kje smo bili na dopustu, s kom se družimo, kaj radi delamo ipd. Zid uporabnika in zapiski so neke vrste dnevnik. Skratka, s slik ter zida se da hitro ustvariti lažno identiteto. Podatek o naših prijateljih ni dobro imeti viden vsem, saj če se nekdo odloči, da bo malo raziskal, lahko razišče tudi pri naših prijateljih. Morda pa ravno ta naš prijatelj ni zaščiten. Lahko pri njem pregledajo slike, na katerih smo tudi mi, ali pa celo prebirajo naše objave itd. Dobro je dvakrat pomisliti, kaj bomo objavili in kaj

ne. Podatek o našem e-poštnem naslovu ima kar 80,9 % uporabnikov viden samo prijateljem. Kot smo že ugotovili, so naši anketiranci kar dobro seznanjeni z varno uporabo in t.i. »block listo« na Facebooku. Vendar, če je naš e-poštni naslov viden vsem, kljub blokiranju določene osebe, si je ta oseba lahko to zapomnila ter nas lahko zopet nadleguje.

Graf 7: Povprečna vidnost podatkov na Facebooku

Slika 7 prikazuje vidnost podatkov na Facebooku. Povprečno 21 % podatkov je še vedno vidnih vsem uporabnikom. Ne smemo zanemariti dejstva, da so podatki, kot so slike, zid, video posnetki, zapisi, datum rojstva ter e-poštni naslov veliko bolj osebni kot pa interesi, biografija, spol ... Če povzamemo, se anketiranci kar dobro zavedajo, katere podatke lahko posredujejo in komu.

Raziskava je pokazala, da 72,8 % najpogosteje doda osebo, ki jo osebno pozna (prijatelji, sošolci), s 25,5 % pa sledijo znanci.

5 ZAKLJUČKI

Socialna omrežja so postala del življenja vsakega posameznika. V diplomski nalogi smo se osredotočili na varnost socialnih omrežij, na primeru Facebooka. Skoraj ni osebe, ki še ne bi slišala za Facebook. Opevan je v medijih, zlasti med najstniki. Problematika se pojavlja predvsem z vidika varnosti, saj so najpogostejši uporabniki socialnih omrežij stari med 13–20 let.

V teoretičnem delu smo se osredotočili na socialna omrežja in njihovo uporabo, značilnosti, prednosti ter dosednji razvoj. V nadaljevanju smo analizirali socialno omrežje Facebook, njegovo zgodovino, uporabnost in objave v medijih. Osrednji del naloge je namenjen varnosti oz. nevarnosti socialnega omrežja Facebook in kako se zaščititi pred njimi. Niso problem socialna omrežja, problem je uporabnik. Vsak se sam odloči, koliko in v kakšni meri se bo izpostavljal. Facebook ima odlične možnosti zaščite, izkoriščenost teh možnosti je odločitev posameznika.

Ko smo pridobili nekaj splošnega znanja o socialnih omrežjih oz. socialnem omrežju Facebook, smo se posvetili praktičnem delu diplomske naloge. Zanimalo nas je kako dobro so mladi seznanjeni z varno uporabo socialnega omrežja Facebook, katere podatke delijo ter ali so se kdaj počutili ogrožene.

Na podlagi empirične raziskave smo potrdili ali ovrgli naše hipoteze.

H1 Večina pozna socialna omrežja oz. uporablja socialno omrežje Facebook.

Hipotezo lahko potrdimo, saj 99 % anketirancev pozna socialna omrežja, kot so Facebook, Netlog, Twitter. Vsi (100 %) uporabljajo socialno omrežje Facebook.

H2 Posamezniki niso dovolj seznanjeni z varno uporabo Facebooka.

Hipotezo lahko ovržemo, saj se večina uporabnikov dobro zaveda, da na Facebooku ni varno izpostavljati vseh svojih podatkov. Kar 80 % uporabnikov Facebooka ima osebne podatke, kot so slike, zid, zapiski, videoposnetki ipd. vidne samo prijateljem ali pa nikomur.

H3 Več kot 40 % uporabnikov ne pozna osebno svojih prijateljev.

42 % uporabnikov se je že kdaj srečalo z osebo, ki so jo spoznali preko Facebooka. Približno 50 % uporabnikov ne pozna vseh svojih prijateljev osebno, enako število je tudi uporabnikov, ki so dodali neznano osebo. Hipotezo lahko potrdimo.

H4 Socialna omrežja se ljudem zdijo varna in zabavna. Večina jih nikoli ne pomisli na nevarnosti, ki prežijo nanje.

64, 5 % uporabnikov je odgovorilo, da se na Facebooku ne počutijo varne. Torej lahko predpostavljamo, da pomislijo na svojo varnost, saj jih 88,2 % meni, da ni varno, če so podatki vidni vsem.

H5 Posamezniki poredko uporabijo t. i. *Facebook block* listo, saj nimajo potrebe po tem.

Hipotezo ne moremo potrditi niti ovreči. Približno 50 % uporabnikov Facebooka je bilo prisiljenih uporabiti listo blokiranih predvsem zaradi nadlegovanja, preprirov, osebnih sporov.

H6 Stike predvsem ohranjajo s prijatelji, znanci, sošolci.

Hipotezo lahko potrdimo, saj 99 % uporabnikov ponavadi ohranja stike z že znanimi ljudmi, kot so prijatelji, znanci, sošolci.

Predpostavljamo, da so ljudje dovolj dobro seznanjeni z varno uporabo oziroma funkcionalnostmi Facebooka. Po drugi strani pa so se že dogajale tragedije, ki v nas vzbudijo dvom. Ljudje ponavadi najraje počnejo tisto, kar je prepovedano. Facebook ali katerokoli drugo socialno omrežje pa jim daje občutek varnosti, saj menijo, da lahko delajo karkoli, ne da bi za to odgovarjali. V medijih lahko zasledimo, da se je zgodilo to in ono zaradi Facebooka. Če se vprašamo, ali je za to res potrebno kriviti socialno omrežje Facebook, trdimo, da ni. Mediji pišejo: *Facebook jo je pogol v smrt, Poslovila se je preko Facebooka in se ubila, Facebook razkriva nezvestobo.* Če se bo nekdo odločil, da bo nekaj storil, bo to storil, pa naj bo preko Facebooka ali ne. Je le orodje, ki ga posamezniki izkoristijo v takšne in drugačne namene. Sami si krojimo svojo usodo, Facebook je le vmesni dejavnik oz. nit, v katero se posameznik zaplete sam. **Socialna omrežja sama po sebi niso nevarna, najbolj si je nevaren uporabnik sam.**

"Za vsako dejanje se je treba odločiti ... Živeti se pravi izbirati. Vse življenje je nepretrgana veriga odločitev." Gaston Courtoise

LITERATURA IN VIRI

Knjige :

Oblak, T. in Petrič, G. (2005). *Splet kot medij in mediji na spletu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Spletni viri:

Bečič, E.: Problematika zasebnosti na spletnem socialnem omrežju Facebook: diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, 2010. Dostopno na: http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_belcic-eva.pdf

Boldin, U.: Odnos študentov do zasebnosti na spletni skupnosti Facebook: diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, 2008. Dostopno na: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/boldin3666.pdf

Pangerl, T.: Spletni socialni odnosi med mladimi in njihov vpliv na neposredne socialne odnose mladih, diplomsko delo, Filozofska fakulteta, 2011. Dostopno na: <http://dkum.uni-mb.si/lzpisGradiva.php?id=17969>

Socialna omrežja in njihove zanke - Ali Facebook v resnici povezuje ljudi?
http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/objektiv/1042270670, dostopno 27. 6. 2011

Tribušon, T.: Identiteta v okolju spletnega socialnega omrežja: diplomsko delo, Fakulteta za družbene vede, 2009. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Tribuson-Tanja.pdf>

URL-naslov spletnih strani in datum dostopnosti

http://cekin.si/clanek/kariera_in_izobrazevanje/vas-facebook-cez-10-let-vi-ste-pozabili-internet-nikoli.html, dostopno 3. 8. 2011

http://cekin.si/clanek/za_dom_in_druzino/najbolj-nevarne-neumnosti-ki-jih-pocnemo-na-facebooku.html, dostopno 3. 8. 2011

http://cekin.si/clanek/za_dom_in_druzino/na-rojstni-dan-le-15-povabljenih-prislo-jih-bi-21-000.html, dostopno 5. 9. 2011

http://cekin.si/clanek/kariera_in_izobrazevanje/tudi-vi-kaj-ljudje-zares-pocnejo-na-facebooku.html, dostopno 5. 9. 2011

http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/295017/, dostopno 5. 9. 2011

www.facebook.com, dostopno 23. 8. 2011

- <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>, dostopno 21. 7. 2011
- http://moskismet.com/clanek/rubrika/visoki_obrati/fantasticna-facebook-statistike.html, dostopno 1. 8. 2011)
- http://www.medves.si/me/no_to_facebook.htm, dostopno 5. 9. 2011
- www.ris.org, dostopno 22. 8. 2011
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Spletno_socialno_omre%C5%BEje, dostopno 20. 7. 2011
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Facebook>, dostopno 25. 7. 2011
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Blog>, 6. 9. 2011
- <http://www.spletnislovar.com/>, dostopno 25. 8. 2011
- <http://www.safe.si/index.php?fl=2&lact=1&bid=2331>, dostopno 5. 9. 2011
- <http://vizita.si/clanek/dusevnost/preverite-ali-ste-odvisni-od-facebook-a-ali-twitterja.html>, dostopno 6. 8. 2011
- <http://vizita.si/clanek/novice/kako-facebook-vpliva-na-vezo.html>, dostopno 25. 8. 2011)
- <http://webtrends.about.com/od/socialnetworking/a/social-network.htm>, dostopno 25. 7. 2011
- <http://24ur.com/>, dostopno 5. 9. 2011
- <http://24ur.com/novice/slovenija/domisljija-nadlegovalca-ne-pozna-meja.html>, dostopno 3. 8. 2011

KAZALO SLIK

Slika 1: Profil uporabnika Facebook (2011)	7
Slika 2: Spletna stran www.mojaanketa.si (2011)	20

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Povprečno št. ur na dan, ki jih preživimo na Facebooku	22
Graf 2: Povprečno število prijateljev na Facebooku	23
Graf 3: Osebno poznanstvo prijateljev na Facebooku	23
Graf 4: Srečanje z neznano osebo	24
Graf 5: Seznam blokiranih	25
Graf 6: Objavljanje na zidu posameznika	25
Graf 7: Povprečna vidnost podatkov na Facebooku	27

KAZALO TABEL

Tabela 1: Spol anketirancev	21
Tabela 2: Starost anketirancev	21
Tabela 3: Poznavanje spletnih socialnih omrežij	21
Tabela 4: Uporaba socialnih omrežij	22
Tabela 5: Podatki posredovani preko Facebooka	26

PRILOGE

ANKETNI VPRAŠALNIK

Varnost v spletnih socialnih omrežjih (primer Facebook)

Sem Mojca Jelševar, študentka Visoke strokovne šole B&B, smer poslovni sekretar. Delam raziskavo za diplomsko nalogo, in sicer Varnost v spletnih socialnih omrežjih (primer Facebook). Zato vas prosim, če lahko rešite celoten vprašalnik in iskreno odgovorite na vprašanja, ki so pred vami. Vprašalnik je anonimen.

Že vnaprej hvala za sodelovanje!

1. Spol

- a.) M
- b.) Ž

2. Starost

- a.) 10-20
- b.) 20-30
- c.) 30-40
- d.) 40-50
- e.) 50-60

3. Ali poznaš spletna socialna omrežja kot so npr. Facebook, Netlog, Twitter?

- a.) Da
- b.) Ne

4. Ali uporabljaš spletno socialno omrežje Facebook?

- a.) Da
- b.) Ne

5. Koliko časa na dan povprečno preživiš na Facebook-u?

- a.) 1h
- b.) 2h
- c.) 3h
- d.) več kot 4h

6. Koliko prijateljev imaš na Facebook-u?

- a.) manj kot 100
- b.) 100-200
- c.) 200-400
- d.) 400-500

7. Ali osebno poznaš vse prijatelje, ki jih imaš na Facebook-u?

- a.) Da
- b.) Ne

8. Ali si se kdaj srečal z osebo, ki si jo spoznal preko Facebook-a?

a.) Da

b.) Ne

9. Ali si že kdaj dodal/-a med prijatelje osebo, ki je ne poznaš?

a.) Da

b.) Ne

10. Zakaj si dodal/-a neznano osebo?

a.) Oseba mi je bila vizualno privlačna

b.) Želel/-a sem si jo spoznati

c.) Dodal/-a sem jo zgolj zaradi radovednosti

d.) Nisem je dodal/-a

11. Ali veš, da ima Facebook možnost, da zaščitiš svoje osebne podatke, da so vidni samo tvojim prijateljem?

a.) Da

b.) Ne

12. Ali te je že kdaj nadlegovala neznana oseba preko Facebook-a?

a.) Da

b.) Ne

13. Katere podatke na Facebook-u imaš vidne vsem in katere samo prijateljem? Podatke, ki posreduješ samo prijateljem, označi "prostor samo prijateljem". Podatke, ki pa imaš vidne vsem, pa označi "prostor vsi".

	Vidno samo prijateljem	Vidno vsem
Spol		
Datum rojstva		
e-mail naslov		
Izobrazba		
Delovno mesto		
Interesi		
Zid		
Slike		
Zapisi		
Prijatelji		
Družina		
Video posnetki		
Zanimajo me		
Biografija, najljubši citati		

14. Ali prijatelji lahko objavljajo na tvojem zidu?

a.) Da

b.) Ne

15. Ali se ti zdi Facebook varen?

a.) Da

b.) Ne

16. Ali se ti zdi posredovanje tvojih osebnih podatkov preko Facebook-a varno, tako da so vidni vsem?

a.) Da

b.) Ne

17. Ali veš, da ima Facebook možnost seznama blokiranih?

a.) Da

b.) Ne

18. Ali si že kdaj zablokiral določeno osebo in zakaj?

a.) Dodal/-a me je med prijatelje že nešteto krat, kljub temu da je ne poznam.

b.) Nisem hotel/-a da me najde na Facebook-u.

c.) Nisem je zablokiral/-a, saj ne vidim potrebe po tem.

d.) Drugo _____

19. Koga najpogosteje dodaš preko Facebook-a?

a.) Prijatelje, sošolce

b.) Znance

c.) Neznane osebe